

POSTANOWIENIE

Dnia 14 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejcki (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala (sprawozdawca)

SSN Igor Zgoliński

w sprawie E. K. i in. skazanych za czyn z art. 258 § 3 k.k. i in. po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Karnej w dniu 14 czerwca 2023 r.

zagadnienia dopuszczenia przedstawicieli Fundacji „F.” do występowania w sprawie

na podstawie art. 90 § 5 k.p.k.

postanowił

odmówić dopuszczenia przedstawicieli Fundacji „F.” do występowania w sprawie.

UZASADNIENIE

Na rozprawie kasacyjnej, przeprowadzonej w dniu 25 maja 2023 r., w sprawie toczącej się pod sygnaturą III KK 340/22, M. W. przedłożył zgłoszenie Fundacji „F.” do udziału w postępowaniu kasacyjnym wraz z pisemnym upoważnieniem do reprezentowania tej organizacji, w toku postępowania, w charakterze jej przedstawicieli G. B. i M. W.. W zgłoszeniu wskazano, że przedstawiciele Fundacji będą bronić interesu indywidualnego oskarżonych – praw człowieka, prawa do obrony, prawa do dochodzenia prawdy materialnej na każdym etapie postępowania sądowego. W toku rozprawy kasacyjnej, M. W. doprecyzował zgłoszenie oświadczając, że w postępowaniu kasacyjnym Fundacja zamierza chronić indywidualny interes W. B. – prawo do obrony i prawa człowieka.

Prokurator nie wyraził zgody na występowanie w sprawie przedstawicieli tej organizacji. Zgodę na powyższe wyrazili natomiast obrońcy skazanego W.B. Pozostali obrońcy nie zajęli stanowiska w rzeczowej kwestii.

W dniu 14 czerwca 2023 r. wpłynęło do Sądu Najwyższego pismo zawierające oświadczenie W. B. wyrażające zgodę na „udział organizacji społecznej Fundacji F.” w sprawie kasacyjnej o sygn. akt III KK 340/22.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgłoszenie „Fundacji F.” nie mogło okazać się skuteczne. Przepis art. 90 § 1 k.p.k. wskazuje, że *w postępowaniu sądowym udział w postępowaniu może zgłosić organizacja społeczna, jeżeli zachodzi potrzeba ochrony interesu społecznego lub interesu indywidualnego, objętego zadaniami statutowymi tej organizacji, w szczególności ochrony wolności i praw człowieka*. Zgodnie zaś z art. 90 § 5 k.p.k. *sąd odmawia dopuszczenia przedstawiciela organizacji społecznej do występowania w sprawie, jeżeli stwierdzi, że wskazany w zgłoszeniu interes społeczny lub indywidualny nie jest objęty zadaniami statutowymi tej organizacji lub nie jest związany z rozpoznawaną sprawą*.

Treść powyższych regulacji, które należy odczytywać łącznie, jednoznacznie wskazuje, że interes społeczny lub indywidualny, którego potrzeba ochrony stanowi przesłankę dopuszczenia przedstawiciela organizacji społecznej do występowania w sprawie, musi wykazywać związek właśnie z tą konkretną sprawą. Tym samym, pod pojęciem „interesu społecznego lub indywidualnego”, użytym na gruncie przywołanych przepisów, należy rozumieć tego rodzaju konkretne interesy społeczne lub indywidualne, których potrzeba ochrony wynika ze specyfiki danej sprawy (w szczególności z jej przedmiotu, specyficznych okoliczności, które ujawniły się w jej toku). Za interes takowy nie może być więc potraktowana ogólnie wskazana potrzeba ochrony praw człowieka, czy prawa oskarżonego do obrony. W każdym postępowaniu karnym aktualizuje się wszak potrzeba ochrony podstawowych praw i wolności jednostki oraz zapewnienia oskarżonemu realnego prawa do obrony. Bez tego nie da się bowiem zrealizować

jednego z podstawowych celów postępowania karnego, jakim jest osiągnięcie stanu sprawiedliwości proceduralnej.

Gdyby zatem prawodawca chciał, by w postępowaniu sądowym mogła brać udział organizacja społeczna, do której zadań statutowych należy ogólnie wskazana „ochrona wolności i praw człowieka”, w celu ochrony równie ogólnikowo określonych interesów społecznych lub indywidualnych związanych z potrzebą ochrony tych praw i wolności, nie wprowadzałby - i w tym wypadku - wymogu badania przez sąd, przed wydaniem postanowienia w przedmiocie dopuszczenia przedstawiciela organizacji społecznej do występowania w sprawie, związku wskazanego w zgłoszeniu interesu społecznego lub indywidualnego z rozpoznawaną sprawą. Taki związek istnieje bowiem w każdej sprawie.

Kierunek interpretacyjny przeciwny do przyjętego przez Sąd Najwyższy na gruncie uzasadnianego postanowienia prowadziłby przy tym do rezultatów dysfunkcyjnych. Stan rzeczy, w którym potencjalnie do udziału w postępowaniu sądowym mógłby zostać dopuszczony przedstawiciel każdej organizacji, do której zadań statutowych należy ogólnie wskazana „ochrona wolności i praw człowieka” i która swój udział w postępowaniu uzasadniałaby potrzebą ochrony tak ogólnie określonych interesów, zamiast służyć interesom społecznym, indywidualnym oraz wymiarowi sprawiedliwości, mógłby kreować sytuacje wyraźnie tym interesom szkodzące.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

(M.K.)

